

56. Trại Sóng Thần Thủ Đức

Chiều hôm đó, trên đường về trại sau buổi học tập, Long lúi thủi lê những bước chân nặng nề cùng 8 bạn còn lại trong A. Anh Hòa A trưởng được về, mọi người đều mừng cho bạn, nhưng đồng thời khoảng trống anh để lại cũng quá lớn trong không gian chật hẹp của căn nhà. Anh bạn Môn – vốn con người dễ dàng xuống tinh thần – còn buồn bã hơn Long, vì anh Hòa cũng là bác sĩ như anh mà được về, còn anh thì không. Bảy người còn lại có thái độ cam phận hơn vì thấy rõ là lần này chỉ có một số bác sĩ, dược sĩ, nha sĩ được về, không hy vọng gì đến phiên mình. Con số 40 kể ra cũng nhiều thật, so với vài lần ra trại nhỏ giọt mỗi lần một người trước đây, nhưng thật ra chẳng là bao so với con số gần một ngàn người trong cái trại L9T1 này. Còn các trại khác thì sao, có đợt « thả tù chuyên viên » như trại này không ? Đặt câu hỏi để mà đặt, chứ ai biết được...

Ngày hôm sau cũng có lệnh phải lên hội trường vào lúc 1 giờ, cũng xếp hàng lúc 1 giờ kém 15, mọi người hồi hộp chờ đợi một cảnh tượng tự như hôm qua... Nhưng phép lạ đã không xảy ra !

Rồi lại một ngày qua. Lại đến lúc xếp hàng lên hội trường sau ăn trưa. Vẫn cảnh cũ người cũ, chỉ khác là hy vọng đã tiêu tan nhiều. Nhưng khi sắp sửa tiến bước lên hội trường thì thấy hai quản giáo từ xa tiến tới ra lệnh cho đoàn người ngưng lại. « *Yêu cầu những người tôi đọc tên bước ra khỏi hàng.* » Bao con tim lại được dịp đập mạnh đến nghẹt thở. Thêm một đợt chuyên viên nữa được về chăng ? Nhưng chưa có thời giờ cho « hy vọng vuron lên » thì người bộ đội đã ra lệnh cho cả đoàn đi lên hội trường sau khi đọc tên của hai người. Chỉ có hai người. Người thứ nhất là một anh nha sĩ, người thứ hai là... Long !

Khỏi nói cũng đoán được Long đã bước những bước nhẹ tênh ra khỏi hàng lòng mừng khắp khối như thế nào, nhưng chàng ráng không để lộ nổi vui mừng ra mặt khi các bạn khác kém may mắn hơn mình đang nhìn chàng và vẫy tay chào. Chàng kín đáo vẫy tay chào lại. Có thể chẳng khi nào gặp lại nhau nữa. Toàn là những người trước đây chưa hề quen biết, nhưng trong cảnh tù đầy đã kết thân nhau, cùng chia cay sẻ đắng ròng rã 4 tháng trường. Nay lại phải đợt ngọt chia tay không một lời từ giã...

Nhưng cũng chẳng có giờ để bịn rịn vì người quản giáo đã thúc giục : « *Hai anh có 5 phút để thu xếp đồ dùng cá nhân, rồi tôi dẫn các anh lên bộ chỉ huy để chuyển trại.* »

Thì ra Long sẽ được « chuyển trại » chứ không phải được « ra trại ». Chàng không thất vọng vì chuyện này. Đài CBĐ đã từng tung tin là sẽ qua trại Sóng Thần ở Thủ Đức là một trại chuyên tiếp trước khi được về nhà. Trước kia đài CBĐ loan nhiều tin thất thiệt, nhưng gần đây những tin tức về chuyện một số chuyên viên được về lại rất chính xác nên chàng vững lòng tin.

Năm phút cũng thừa để thu gọn mấy cái linh kinh nhét vào ba-lô. Vài quần áo đã tả tơi vì dự trữ cho 10 ngày chứ đâu nghĩ là sẽ 4 tháng ! Mừng mền cũng chung số phận. Một hộp đô-mi-nô tự chế, các quân bài bằng gỗ Long đã mài nhẵn trên đá rồi dùng đầu vỏ đạn M16 đóng những vết tròn để ghi số. Quân 1 và 4 sơn đỏ, các quân khác sơn đen, chàng không nhớ tìm đâu ra sơn ; bộ đô-mi-nô này đã được anh em dùng đến mòn trong những giờ rảnh để giải trí tìm quên trong chốc lát cảnh tù đầy buồn thảm. Một đôi guốc to và dày, làm bằng gỗ nhẹ lượm từ trại Trảng Lớn ; quai to, bằng cao su lấy từ ruột xe cam-nhông, đóng bằng những chiếc đinh hình chữ U chế ra từ những cái « gai » nhọn của dây kẽm gai. Để trang điểm cho đôi guốc tự chế đó, Long dùng đầu vỏ đạn đục những lỗ tròn trên quai đen, các lỗ được sắp xếp để một bên thành hình chữ M, một bên là chữ L, hai chữ đầu của tên hai vợ chồng. Đôi guốc được dùng từ khi còn ở trại Trảng Lớn, và hai chữ M và L trên quai guốc đã trở thành « thương hiệu » cho bản tính lãng mạn của Long ngay cả khi nhớ vợ trong tù.

Nhưng quan trọng nhất trong việc xếp dọn đồ đạc là hai món đồ cần phải giấu. Món đầu là gần hai chục mẫu giấy nhỏ của các bạn gửi, đã cất kỹ trong bóp rồi, bóp để trong túi quần sau. Món thứ hai là 3 cuốn vở 100 trang nhật ký Long viết dưới dạng thư cho vợ. Chàng để lẫn vào các cuốn vở khác, tất cả chục cuốn vở được phân phát trước đây để dùng cho việc học chính trị, ghi chép bài học khi lên hội trường. Các cuốn vở được xếp gọn ghẽ vào ba-lô.

Long và anh bạn nha sĩ vác ba-lô theo người quản giáo lên bộ chỉ huy ở khu bên cạnh trại. Hai người được hướng dẫn vào một căn nhà, ngồi đợi ở hành lang. Đợi cũng khá lâu. Rồi một người bộ đội trung niên không đeo quân hàm nhưng có vẻ là cấp lãnh đạo gọi Long vào một văn phòng, mời Long ngồi ghé trước cái bàn giấy. Trong nửa tiếng đồng hồ, anh chàng kiểm lại tên tuổi lý lịch của Long, rồi nói Long sẽ chuyển trại, và cũng không quên thêm « đó là một dấu hiệu tốt vì anh đã học tập tốt, lao động tốt ». Dù không đả động gì đến chuyện về với gia đình, nhưng Long vẫn vững tin là sẽ được về. Lý do được về vì « học tập tốt, lao động tốt » chỉ là cái cớ, đó là những câu có tính cách khẩu hiệu được nhắc đi nhắc lại

như con vẹt mà thôi. Chàng tự hỏi trong số hơn 900 bạn tù trong trại còn chưa được về, có ai là không « học tập tốt, lao động tốt » không ?

Lý do thật sự cho một người tù cải tạo được về vào thời điểm này chỉ có thể là do các cơ quan thiếu chuyên viên, đặc biệt đợt này là các bệnh viện thiếu bác sĩ, nha sĩ, dược sĩ. Nhưng vẫn chỉ có một số rất ít trong thành phần này được về, thế thì tiêu chuẩn chọn lựa là gì ? Có một tiêu chuẩn rõ rệt nhất là « có gia đình cách mạng bảo lãnh », nhưng chắc chắn không phải tiêu chuẩn duy nhất. Trường hợp của Long chẳng hạn, chàng sẽ không khi nào biết chính xác vì sao chàng được về sớm, ngoài việc là trường Đại Học Dược Khoa can thiệp cho về. Nhưng ở trường có 7 người cả giảng sư lẫn giảng nghiệm viên, giảng nghiệm trưởng bị đi học tập, sao chỉ có 2 người là anh bạn H. và Long được về ?

Người bộ đội tiếp tục giảng giải về chính sách khoan hồng của nhà nước, những điều Long đã nghe quá nhiều nên chỉ để ngoài tai. Nhưng rồi đến một đề tài làm cho Long phải chú ý và nhớ mãi : « *Anh cũng biết là các anh đã tự nguyện vào đây để học tập cải tạo, mong trở thành những công dân tốt trong xã hội mới. Riêng anh đã học tập tốt, nhưng anh cũng có bốn phạm giúp các bạn khác để mọi người cùng trở thành công dân tốt. Vậy nếu có ai trong số những người trong trại này có những tư tưởng hay hành vi chưa được tốt, anh cho chúng tôi biết, đó là cách tích cực nhất để giúp đỡ họ trong lúc này.* »

Đây là cách nói hoa mỹ để dụ dỗ Long tố cáo bạn tù của mình, một cách dụ dỗ thường thấy trong các trại cải tạo. Long đã chuẩn bị tinh thần về chuyện này nên trả lời không cần suy nghĩ : « *Các anh cũng biết là những người bạn của tôi đều thuộc thành phần chuyên viên, ai cũng chỉ mong sớm về với gia đình và làm việc trong phạm vi chuyên môn của mình giúp ích cho dân cho nước, đâu có ai dại gì mà có tư tưởng hay hành vi phản động để phải chịu tiếp tục cuộc sống lâu dài trong cái trại này !* »

Người quản giáo không nói gì thêm về chuyện này nữa. Long có cảm tưởng là anh ta cũng chỉ làm bốn phạm cho có lệ, hỏi thì phải hỏi, thế thôi, không tìm cách soi mói như những người cai tù chuyên nghiệp. Chàng cũng đã từng nghe một bạn tù kể lại chuyện một anh quản giáo trong những buổi họp tổ ở một nhà bên cạnh, phần nài là « tại các anh mà chúng tôi vẫn còn phải ở đây để quản lý các anh, đáng lẽ hết chiến tranh chúng tôi được giải ngũ về với gia đình từ lâu rồi. » Quả vậy, họ là những người lính trong quân đội, không phải là những công an được huấn luyện trong ngành cai tù, nên trong trại không có kỷ luật khắt khe của nhà tù, và cách đối xử của quản giáo hoàn toàn tùy thuộc vào bản tính cá nhân của họ, khó khăn hay dễ dãi, hoành hợ soi mói hay dễ dàng lờ đi cho qua chuyện...

Đến mục quan trọng nhất đối với Long : xét đồ đạc. Chàng bỏ từng món đồ trong ba-lô ra bàn, kể cả chục cuốn vở trong đó có 3 cuốn là nhật ký chàng viết. Trong đầu chàng cầu khẩn ông bà ông vải để không bị phát hiện 3 cuốn vở này, và cố nén hồi hộp tuy tim vẫn đập thình thịch khi người quản giáo cầm mấy cuốn vở lên lật qua lật lại. Nhưng chẳng đọc gì cả, chỉ lật vài trang cho có lệ rồi trả lại cho Long. Sau này nghĩ lại chàng thấy mình quá hên, mặc dù làm những chuyện không nên làm vì « điếc không sợ súng », nhưng rồi vẫn qua được yên lành. Và đúng như chàng đoán trước, người quản giáo không hỏi gì đến cái bóp trong túi quần sau của Long, trong đó có gần hai chục mẫu giấy của các bạn nhắn tin về gia đình.

Long ôm ba-lô ra ngoài thở phào nhẹ nhõm. Chàng nhắm mắt tận hưởng giây phút khoan khoái khó tả của tự do tìm lại, dù mới chỉ là tự do trong tâm tưởng.

Đến phiên anh bạn nha sĩ vào phòng làm việc của quản giáo, ít lâu sau cũng trở ra mặt mày vui vẻ, chứng tỏ mọi sự đều trôi chảy. Hai người ngồi trên chiếc ghế dài ngoài hành lang chờ đợi, trao đổi vài điều tâm sự về gia đình vợ con sắp được gặp lại. Và ngậm ngùi nhắc đến các bạn còn phải tiếp tục kiếp sống tù đầy.

Khoảng 4 giờ một bộ đội đến gọi hai người đi theo ra một chiếc xe cam-nhông Molotova. Cũng giống như chiếc Molotova chở Long từ trường Taberd lên Trảng Lớn, rồi từ Trảng Lớn về Long Khánh. Hai người cũng vác ba-lô leo lên sau xe như hai lần trước, nhưng lần này chỉ có 2 người thay vì 30 người, xe không có mui thay vì mui bịt trùm kín mít, và không có bộ đội cầm súng ngồi canh gác mà chỉ có người tài xế với một bộ đội ngồi bên cạnh phía trước. Xe chuyển bánh ra khỏi trại, đến quốc lộ chuyển hướng về phía Sài Gòn. Long đứng sát vào ca-bin hứng ngọn gió lồng lộng, ngọn gió của tự do tìm lại sau 4 tháng tắt lịm. Lần đầu sau 4 tháng chàng nhìn thấy những người không phải bạn tù cũng không phải quản giáo, mà là những người bình thường qua lại hai bên đường, hoặc ngồi trước cửa nhà hút điều thuốc lá, hoặc ngủ gà ngủ gật trong những chiếc xe đò đi ngang qua. Chàng gần như đã quên là bên ngoài trại tù, cuộc sống vẫn tiếp tục bình thường kia mà ! Chàng nhớ đến vợ chàng, đến hai con, không biết cuộc sống 4 tháng qua ra sao, nhưng chắc chắn sẽ rất vui mừng khi thấy chồng mình, cha mình về, tiếp tục cuộc sống gia đình đầm ấm.

Xe chạy đến ngã tư Thủ Đức thì rẽ phải, đi một quãng nữa rẽ vào cổng của một doanh trại. Chính là trại Sóng Thần của Thủy Quân Lục Chiến trước kia. Đài phát thanh CBD quả đã loan tin rất chính xác !

Xe vào trong sân rộng, công thép gai đóng lại. Trong sân thấy có nhiều người, khi xe ngưng thì Long nhận ra các bạn trong nhóm 40 người được về từ hai ngày trước. Mọi người vui mừng đón tiếp hỏi thăm hai bạn mới được về, đồng thời cũng rất buồn vì lần này chỉ có hai người ! Ai cũng chờ mong một đợt mới cũng đông như họ. Có lẽ Long và anh bạn nha sĩ chỉ là bổ túc cho danh sách 40 người hôm trước mà thôi.

Sau vài phút hàn huyên, hai người mới đến được lệnh mang ba-lô đi theo một bộ đội đến một khu khác sâu trong trại, hoàn toàn biệt lập với nhóm 40 người trước đây. Trong khu này đã có sẵn chục người được về từ các trại khác vài ngày trước. Như vậy là nhóm 40 người kia được tách rời ra, chắc cũng có dụng ý gì đấy.

Đài phát thanh CBD trong trại Long Khánh loan tin về trại Sóng Thần như là một trại chuyên tiếp đãi « võ béo » tù cải tạo trước khi cho họ về nhà. Chẳng biết cái đài này lấy tin ở đâu ra mà tin thật chính xác, so với những tin trước đó toàn là thất thiệt. Long được ăn uống khá hơn, ít nữa cũng có cơm đầy đủ, có nhiều rau tươi và tí thịt cá.

Ở đó được hai ngày thì buổi sáng thứ ba nghe phía ngoài có tiếng ồn ào bất thường, âm thanh của một buổi sinh hoạt huyên náo. Sau này mới biết là nhóm 40 người đi trước Long « làm lễ mãn khóa học tập cải tạo tập trung ». Trong nhóm có anh bạn H. cùng dạy Đại Học Dược Khoa với Long sau này kể lại diễn tiến của buổi lễ đó.

Ngoài sân rộng phía trước trại được dựng lên một sân khấu, có ghé ngồi xếp đặt cho quan khách và thân nhân. Có rất đông cơ quan truyền thông, báo chí, truyền thanh, truyền hình. Quan khách là các cấp lãnh đạo của Ủy Ban Quân Quản. Gia đình những người sắp được về đã được báo trước nên có mặt đông đảo. Nhiều phát biểu – dĩ nhiên là phải nhiều, phát biểu là môn giải trí thịnh hành nhất trong xã hội mới mà ! – trong đó có một phát biểu đáng chú ý nhất là của một đại diện những người tù cải tạo được về đoàn tụ với gia đình. Anh chàng này chẳng « khoái phát biểu » tí nào cả, nhưng bị chỉ định làm đại diện thì cũng đành phải làm thôi. Bài diễn văn được soạn ra dưới sự chỉ đạo của một cán bộ chính trị, nội dung ai cũng đã biết trước : cảm ơn cách mạng đã khoan hồng cho chúng tôi được học tập cải tạo để trở thành người công dân lương thiện, v.v. và v.v. Và không quên tiết mục cười ra nước mắt, đó là màn hợp ca của tù cải tạo, đã phải tập dợt để hát mấy bài ca tụng cách mạng.

Nhưng ai cũng làm cho có lệ, người ta bắt làm thì làm thôi, chẳng hơi đâu mà nghĩ ngợi vẩn vơ, cuối cùng buổi lễ chấm dứt tốt đẹp. Đài phát thanh làm thiên phóng sự ngay trong ngày, và tối hôm đó người ta được xem trên đài truyền hình cảnh tượng những người « học tập tốt, lao động tốt » sum họp với gia đình vợ con lên trại Sóng Thần đón chồng mình, cha mình, ai cũng tươi cười hơn hở. Chính quyền muốn cho dư luận trong nước cũng như thế giới thấy rằng họ đã bình thường hóa được xã hội miền Nam, rằng chính sách học tập cải tạo là « nhân đạo nhất », v.v. Có ai tin hay không lại là chuyện khác, tuyên truyền thì cứ tuyên truyền !

Nhóm của Long ở trong khu biệt lập phía sau trại, không có mặt trong buổi lễ này. Lúc đầu nhóm chỉ có 10 người, sau đó mỗi ngày thêm một hay hai người về từ các trại khác nhau. Long có cơ hội tiếp xúc với những người này để tìm hiểu cách sống trong các trại khác như thế nào. Điềm giống nhau là tất cả đều đã học chính trị 10 bài căn bản từ bài 1 « Tội ác Mỹ Ngụy » đến bài 10 « Lao động là vinh quang ». Còn về đời sống thì mỗi trại mỗi khác, tùy cơ ứng biến.

Long chú ý nhất là một anh bạn về từ trại Katum, là một trại trong rừng gần biên giới Việt Miên. Anh này kể khi đến nơi không có nhà cửa gì cả, mỗi người được phát một tấm ni-lông của bộ đội dùng làm võng, tìm hai cây mắc võng lên để ngủ. Tấm ni-lông này người bộ đội không phải chỉ làm võng mà thôi, mà còn làm áo mưa, làm tấm bạt che nắng gió... và cuối cùng dùng để cuốn xác mình khi tử trận.

Cũng như các trại khác, công việc đầu tiên là « ổn định chỗ ăn chỗ ở », nhưng ở Katum có nghĩa là phải vào rừng đốn tre về dựng trại, cắt cỏ tranh về lợp mái, « biến không thành có » nói theo kiểu cách mạng ! So với Katum thì việc « ổn định chỗ ăn chỗ ở » tại hai trại mà Long đã trải qua chỉ là trò chơi !

Anh bạn ở Katum này cho biết trong trại anh cũng có một anh bác sĩ trẻ chết vì sốt rét ác tính. Rất nhiều người bị sốt rét nhưng không đến nỗi chết, riêng anh này bị một dạng sốt rét nặng, cơ thể không chịu nổi nên đã lia đời trong cảnh rừng thiêng nước độc, xa gia đình vợ con. Cũng như anh B. ở trại Trảng Lớn trước đây, anh bác sĩ trẻ này được chôn ngay bên cạnh trại, quần trong tấm ni-lông làm võng của anh. Và cũng như trường hợp anh B., gia đình không hay biết gì cả về cái chết của anh bác sĩ này.

Qua ngày thứ năm ở trại Sóng Thần, một buổi sáng Long được gọi lên bộ chỉ huy. Tưởng lại có một màn « động viên » gì đấy, nhưng không phải. Khi đi gần đến văn phòng làm việc, chàng thấy từ xa có ba

người từ phía cổng đi vào, một người là trưởng trại Long đã biết mặt, người thứ hai là một thanh niên lạ, người thứ ba là... Mai, vợ chàng !

Khó lòng mà diễn tả được cảm giác của một người chồng bất ngờ thấy mặt vợ thương yêu của mình sau 4 tháng dài đằng đẵng không tin tức ! Vừa ngạc nhiên vừa mừng rỡ, xúc động đến nghẹn ngào nhưng chàng cố nén xúc động trước mặt hai người kia, những người thuộc về phe đã gây ra thảm cảnh chia cắt gia đình chàng.

Sau này Mai kể chi tiết bằng cách nào nàng lại được lên thăm Long ở trại Sóng Thần này.

Có một tay công an trẻ tên là T. người miền Nam, trước kia hoạt động trong R (đọc là Rờ) nay về làm việc tại trụ sở Công An Thành (gọi tắt của công an thành phố Sài Gòn) và thường đến làm việc với nhóm công an phường tại một căn nhà chủ đã di tản trước ngày 30 tháng tư, ngay gần nhà của gia đình Mai gồm bà cụ và mấy người em từ Đà Lạt về ở. Anh chàng T. này theo đuổi một cô em của Mai, nên hay đến nhà thăm hỏi và tỏ ý sẵn lòng giúp đỡ khi có việc cần, mặc dù chẳng được cô em đáp lại chút tình cảm nào cả. Tuy không hy vọng gì nhưng anh ta rất tử tế với gia đình và cũng nhờ đó bà cụ và các em được ở yên không bị phiền hà gì với nhóm công an ngay trước mặt nhà như họp hành, hay đi làm thủy lợi, v.v... Bà cụ tìm cách dò hỏi T. tin tức ông con rể đi học tập cải tạo đã 4 tháng rồi không một tin tức, không biết hiện ở đâu cũng chả biết sống chết thế nào ! Nhìn con gái héo hắt vì buồn, bà cụ cũng gan lì, theo bà nghệ sĩ Túy Hoa (mẹ nghệ sĩ Túy Hồng) đi biểu tình « đòi con » ! Trong 4 tháng chẳng những Mai không có tin gì của Long, hai lá thư Long được phép viết cũng không nhận được mà ngoài ra còn có những tin đồn về tai nạn lưu thông lúc chuyển trại có nhiều người chết hoặc bị thương làm cho Mai càng lo sợ thêm.

Khi Long còn ở trại Trảng Lớn và Long Khánh, T. không giúp gì được mặc dù anh chàng có chức vụ khá quan trọng trên « công an Thành », có quyền lớn hơn nhiều so với công an phường. Nhưng đến khi Long được về Sóng Thần thì T. biết tin qua hệ thống công an thành phố (những người sắp về có danh sách đưa cho công an để « quản lý chặt chẽ ») nên báo ngay cho Mai biết, và cũng giải thích là trại Sóng Thần ở Thủ Đức là một trại chuyển tiếp, nên chỉ một hay hai tuần nữa là Long được về thôi.

Mai cũng như cả nhà mừng khắp khi được tin này, nhưng Mai nóng lòng muốn gặp chồng trước khi chàng được về đoàn tụ với gia đình, nên hỏi T. có cách nào lên thăm Long ở trại Sóng Thần không. Suy đi nghĩ lại mãi, không phải chuyện dễ vì trại Sóng Thần được dùng làm trại tù, không thể cho người ngoài vào được. Rốt cuộc T. bày mưu hiến kế là Mai đang làm cho Đài Truyền Hình, có thể nói là lên trại Sóng Thần « liên hệ » trước để trong tương lai làm một thiên phóng sự về trại này.

Không biết T. đã liên lạc trước và nói những gì với người trưởng trại nhưng anh chàng hẹn một buổi sáng sẽ đến nhà đón Mai để lên Sóng Thần. Trước đó T. đã nói là Mai cần mang đường cho Long. Đến ngày hẹn, Mai mang một ký đường cát trắng và nấu một nồi chè (bỏ vào lon Guigoz) mang lên cho chồng. Dọc đường Mai còn ghé vào một quán ven đường mua một lô kẹo, nghĩa là tất cả những gì ngọt. Mai vội vã quá nên lúc đi quên mang tiền theo, chỉ hứa là mai một sẽ mang tiền đến trả, thế mà bà bán hàng cũng bằng lòng bán chịu dù chả biết Mai là ai, mà chỉ cần Mai nói là mang cho chồng học tập cải tạo ! Nàng mua những thứ này mà trong lòng xót xa không hiểu tại sao Long lại thèm ngọt đến thế ! Đường hay kẹo thì có gì đâu mà đến nỗi chồng mình phải thèm ! Mai không có một ý niệm gì về học-tập-cải-tạo !

T. đưa Mai lên trại Sóng Thần gặp người trưởng trại, sau vài phút giới thiệu qua lại, anh chàng yêu cầu trưởng trại cho một người bộ đội xuống gọi Long lên bộ chỉ huy. Sau cuộc gặp gỡ ngoài sân, tất cả vào một phòng nhỏ có cái bàn và hai cái ghế, rồi T. hỏi người trưởng trại chuyện gì đó và hai người đi ra để cho Mai và Long ngồi đối diện nhau nói chuyện, giống như Mai phỏng vấn một người cải tạo sắp được thả về. Cuộc gặp gỡ kéo dài gần nửa giờ, nhưng nói chẳng được bao nhiêu vì Mai khóc là chính. Khi thấy Long từ xa đi đến, nàng đã không nhận ngay ra chồng mình, vì da chàng xạm lại, và nhất là mặt chàng bị phù thũng do thiếu chất tươi, nhất là thiếu sinh tố B1.

Nàng cho Long biết các con vẫn khỏe mạnh, vẫn đi học mẫu giáo, vẫn thường nhắc đến bố, có khi ba mẹ con ôm nhau khóc nhớ bố. Nàng cho biết vẫn làm biên tập viên trong đài Truyền Hình Sài Gòn, cũng là cái may lớn, vì nhiều người vợ bị cho nghỉ việc khi chồng đi học tập cải tạo. Chàng nói sơ qua về hai trại Trảng Lớn và Long Khánh, và nhất là cái may mắn được về trong kỳ này, chỉ có vài chục « chuyên viên » được về, còn lại không biết bao nhiêu người vẫn chịu cảnh tù đày.

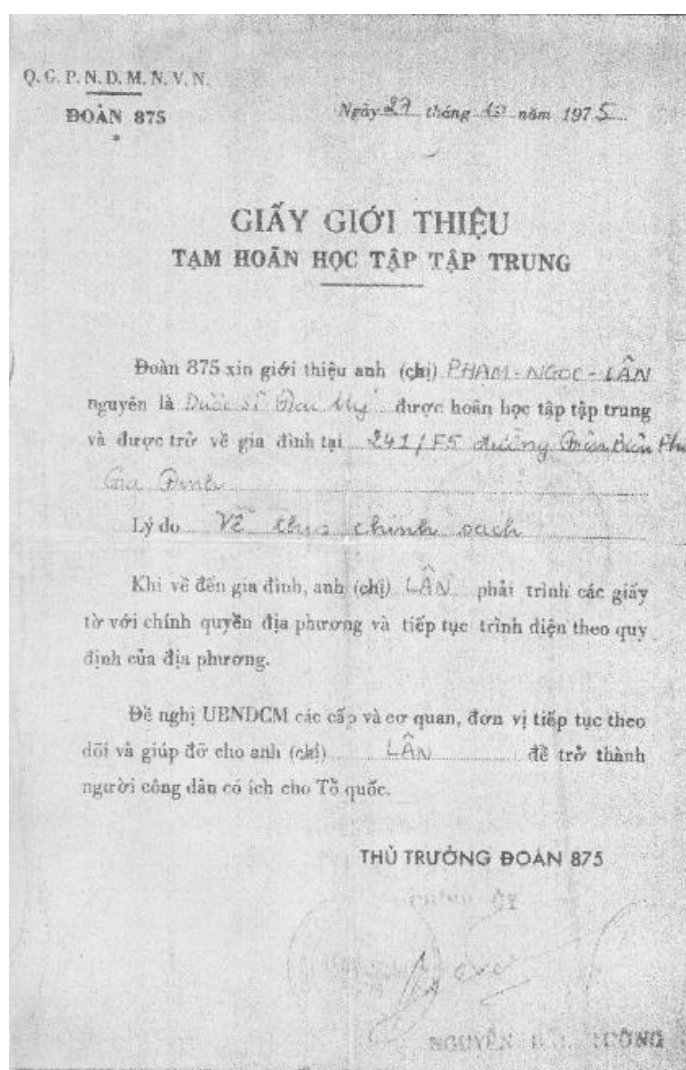
Mai nghĩ cảm ơn T., tuy là một cán bộ công an cộng sản nhưng có lẽ là dân miền Nam nên dễ thông cảm được với người dân, đã giúp Mai gặp chồng bất chấp những bất trắc có thể xảy ra cho T. trong một xã hội đảo điên mà con người chỉ đạp lên nhau mà sống.

Ba ngày sau buổi gặp gỡ bất ngờ đó, tất cả nhóm của Long gần hai chục người được cho biết sẽ được ra về ngày hôm sau, lúc 9 giờ sáng. Gia đình đã được họ báo trước, ai muốn lên đón thân nhân thì lên. Lần này không có lễ lạc rùm beng, không có báo chí truyền thanh truyền hình như với 40 người đợt trước, mọi người sẽ đi ra cổng, có gia đình chờ ở một bãi trống bên ngoài.

Sáng ngày thứ ba 28 tháng 10 năm 1975, Long cùng các bạn mang đồ đạc lên bộ chỉ huy lãnh nhận một tờ giấy giới thiệu. Tờ giấy của « *Quân Giải Phóng Nhân Dân Miền Nam Việt Nam* », do một « *Thủ trưởng đoàn 875* » có tên Nguyễn Bằng Tường ký, có tiêu đề là « *Giấy giới thiệu tạm hoãn học tập tập trung* ». Không phải giấy ra trại, không phải giấy chứng nhận đã học tập xong, không phải chứng chỉ « học tập tốt, lao động tốt ». Chỉ là một giấy « tạm hoãn ». Tạm hoãn gì ? Tạm hoãn « học tập tập trung ». Tức là không phải ở trong « trại tập trung » nữa, nhưng còn học tập « không tập trung », tức là tại nhà, hay tại phường khóm, hay tại cơ quan thì vẫn phải tiếp tục. Kể cả trong gia đình, nhất là người vợ phải theo dõi, « giáo dục » chồng mình để không mắc « sai phạm » mà trái lại lúc nào cũng phải xứng đáng là « con người mới xã hội chủ nghĩa » !

Và lại giấy cũng nói rõ : « *Đề nghị Ủy Ban Nhân Dân Cách Mạng các cấp và cơ quan, đơn vị tiếp tục theo dõi và giúp đỡ cho anh (chị) ... để trở thành người công dân có ích cho Tổ quốc.* »

Phải hiểu là nếu Long về mà không chịu tiếp tục « học tập tốt, lao động tốt » thì có thể phải trở vào « trại tập trung » bất cứ lúc nào¹.

Giấy tùy thân của tác giả nhận được lúc ra khỏi trại Sóng Thần ngày 28-10-1975

Nhưng trong lúc này Long chẳng thèm nghĩ tới những chuyện đen tối đó. Chàng vác ba-lô đi thật nhanh ra cổng trại, lòng thơ thới hân hoan vì gặp lại Mai và hai con 5 tuổi và 3 tuổi được mẹ cho ăn mặc đẹp để đi đón bố. Bồng cả hai con lên, mỗi tay một đứa, lòng rạt rào yêu thương.

Thay vì 10 ngày chàng đã xa vợ con đúng 128 ngày. Có ghi rõ từng ngày trong nhật ký.

¹ Những người tù cải tạo được thả sau này sẽ nhận được những giấy tùy thân khác nhau, tùy theo từng thời kỳ.